



Konservator Gillström har monterat rosentärnan i backhopparsstil.

Foto: Sven Larsson

MEGA RETRO

Dougalls tärna

Det första och fortfarande enda fyndet av rosentärna i Sverige gjordes redan 1949. Uppgifterna i litteraturen om omständigheterna kring fyndet är knapphändiga, så Roadrunner började luska för att få fram lite mer.

”I brev till red. meddelar den kände ornitologen Evert Nyqvist, Kristinehamn följande: »Den 10 juni 1949, då förman H. Rydén, linjearbetaren H. Lampa och sjukvårdare G. Berg vid en motorbåtsfärd i Kristinehamns skärgård gjorde en landstigning på skäret Galgen (Måxskär), upptäckte de bland bergställarna en tärna, som verkade synnerligen medtagen. Den tillvaratogs av Lampa och sändes till konservator H. Gillström för montering. Denne konstaterade att det rörde sig om en för Sverige ny fågelart, Dougalls tärna (*Sterna dougallii*). Jag har varit i tillfälle att se fågeln och kan bekräfta artbestämningens riktighet.»”

Så inleds artikeln i Vår Fågelvärld från 1949 om Sveriges fortfarande enda fynd av rosentärna. Ett tidigare godkänt fynd från Strandstuviken 1984 underkändes vid ny granskning av Raritetskommittén för några år sedan. Värmlandsfågeln är därför helt unik. Men finns det inte mer att säga om fyndet?

För ett par år sedan visades den uppstoppade fågeln upp vid ett möte i Wermlands Or-

nitologiska Förening och Sven Larssons bilder som då togs av fågeln finns utlagda på Karlstads Ornitologiska Förenings hemsida. Men mer då?

VF-artikeln ger inte mer kött på benen, så RR började att gräva djupare.

Fågeln hade omhändertagits av Harald Lampa, som inte längre är i livet, men snart stod det klart att rosentärnan idag finns i hans dotters ägo.



Trots över 50 år på nacken är rosentärnan i gott skick.

Foto: Sven Larsson

Med rätt att märka

– Min pappa ringmärkte mycket på den tiden, ofta på en plats som kallades ”Skräphålan” där man också brände avfall. På söndagsförmiddagarna brukade jag följa med honom dit. Jag minns fortfarande hur det luktade där, berättar Inger Jonsson Lampa.

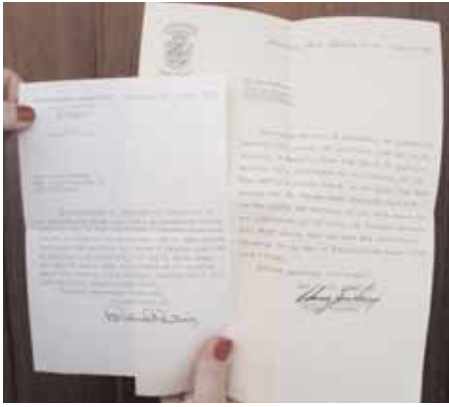
Inger har fortfarande kvar ett brev som hennes far fick från Nordiska Riksmuseets Vertebratavdelning 1943.

”Som svar på Eder skrivelse av den 4.10.43 få vi meddela, att vi med stor tacksamhet mottaga Edert erbjudande att för Riksmuseets räkning ringmärka fåglar. Vi ber Eder endast meddela, huru många ringar Ni anser Eder behöva och om Ni önskar dessa nu i höst eller först till våren. En förteckning över museets ringtyper bilägges. Ringarna tillhandahåller museet gratis.”

När man läser brevet framstår det som om allt var så mycket enklare förr, men den tan-



Harald släppte aldrig greppet om sin blocker. Foto: okänd



Harald och efter honom hans dotter Inger har sparat "tiggarbrev" från de naturhistoriska museerna.

Foto: Kerstin Franklin

ken försvinner snabbt när man inser att brevet skrevs mitt under fullt världskrig.

Inger berättar att Harald ringmärkte mycket boungar och det troligaste är att det var av just det skälet som herrarna gjorde båtfärden som ledde till det historiska fyndet. De gick förmodligen också iland på Galgskär av enbart det skälet att ringmärka mäs- och tärn-ungar.

Tärnan var så medtagen att den så småningom avled. Fågeln skickades till konservator Henning Gillström, Ljunggården utanför Kristinehamn för uppstoppning. Den gode Gillström kanske inte riktigt fick till en typisk

kroppshållning för rosentärna, men han såg i alla fall till att fågeln fortfarande är i gott skick.

"Tiggarbrev"

Ryktet om tärnan spred sig så småningom till museerna. Redan på hösten samma år, d v s 1949, kom ett brev från Naturhistoriska Museet i Göteborg.

Viking Fontaine bad i brevet Harald Lampa "vänligen meddela museet, om herr Lampa själv tänkt behålla det för Sverige unika exemplaret eller om Ni har för avsikt att överlämna det till något museum" och om så skulle vara fallet "vare sig som gåva eller mot ersättning, ber jag Eder ha Naturhistoriska museet i Göteborg i åtanke".

Men Harald Lampa ville inte släppa taget om sin tärna.

Också Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm gjorde ett försök att lägga vantarna på fågeln. I ett brev från mars 1952 står det bland annat: "Då det givetvis för Riksmuseet skulle vara mycket intressant att exponera det första i Sverige anträffade exemplaret av denna art, ber jag få fråga Eder, huruvida Ni skulle vara intresserad av att avyttra detta till museet, eller möjligen överlåta det i utbyte mot någon annan stoppad fågel".

Brevet var förövrigt skrivet av professor Hilmar Rendahl, föreståndare för Vertebratavdelningen, dvs. samme man som nästan tio år tidigare tackat Harald Lampa för att denne



Inger Jonsson Lampa och Leif Jonsson vårdar sin släktklenod med omsorg.

Foto: Kerstin Franklin

ville ringmärka fåglar för museets räkning. Men Harald Lampa föll inte till föga för denna vädjan heller.

Släktklenod

Trots påstötningarna från museerna behöll alltså Harald Lampa sin Dougalls tärna.

- Pappa hade alltid tärnan stående framme i bokhyllan i vardagsrummet till allmän beskådan, berättar Inger.

Tärnan står fortfarande framme, men numera i Ingers och hennes gillestuga och det märks i kontakterna med makarna att den uppstoppade fågeln har en speciell betydelse även för dem.

- CORELL



NATURBOKHANDELN

25 år i branschen!

Störst i landet på fågelboken och fågelböcker m.m. Börjar för kvalitet och service, ett brett sortiment till låga priser! Allt överkort till fågelkyddet!

Senaste boknyheterna!



3541 Birds of Northern South America. Vol. 1+2 (Restill.) Salp även i separata volymer	1170,-
3768 The Goshawk (Kenward)	470,-
4125 Where to watch Birds in World Cities	248,-
4238 Nat. Geogr. guide to Birding Hot Spots of the United States	198,-
4110 Birds of Prey of the Indian Subcont.	535,-
4266 The Social Approach to Birding	448,-
3767 Complete guide to Arctic Wildlife (Sale)	548,-
4208 Sångfåglar (Upplev Naturen) Ljudbok	298,-
4285 Mata fåglar (Aronsson)	178,-
2015 Shorebird Guide (O'Hanlon...)	248,-
2009 Pingvinresan (Jacquet)	229,-
4168 Pingvinliv (Östling, Akesson)	298,-

Fler nyheter hittar du på vår hemsida!

Ny & het! KOWA TSN 770-/880-serien



Kowa har gjort det igen! Med helt ny design, nya okular och nytt material (magnesiumlegering) presenteras fyra nya modeller som redan överlästs med lovord i internationell press. 77 all. 88 mm objektiv ger ljusstarka bilder och i Prominarutförande (fluorit) erhålls maximal kontrast och skärpa. Kowa tar definitivt upp kampen med de andra drakarna på tubmarknaden!

KOWA TSN 771 exkl. okular	10500,-
KOWA TSN 773 exkl. okular	14850,-
KOWA TSN 881 exkl. okular	13000,-
KOWA TSN 883 exkl. okular	17650,-
Okular 30xW	2850,-
Okular 20-60x zoom	4850,-

www.naturbokhandeln.se

Naturbokhandeln
Telefon: 0485-444 40
Fax: 0485-441 42

Sveriges Ornitologiska Förening
Stenhusa gård, Stenåsa, 380 62 Mörbylånga
E-post: ordnen@naturbokhandeln.se